

kisvárdai lapok

33. évfolyam 1. szám - 2021. június 19. szombat

Joël Pommerat: Ez a gyerek
(Beregszászi Kárpátaljai Megyei Magyar
Drámai Színház)

**Magyar
színházak
33. Kisvárdai
fesztiválja**

2021. június 18-26.

„Úton vagyunk, ez az út pedig maga az élet. Megállunk néha, új útra kelünk, hogy változtassunk valamin, elszakadjunk abból, ami korábban volt, vagy attól, akik korábban voltunk. Vágyhatunk az útra, mert mások akarunk lenni, mint a szüleink, a gyerekünknek mást szeretnénk teremteni, valami jobbat, boldergabbat. Persze az is lehet, hogy visszacsavarnánk az időt, hogy helyrehozzunk valamit, ami már helyrehozhatatlan. A hangosbemondó időnként irányt szab, a poggyásztól időnként meg tudunk szabadulni, néha pedig súlyos teherként cipeljük magunkkal mindvégig.”

Ungvári Judit

**Mélyen tisztelt Olvasó!
Tisztelt Színházszerető
Közönség!**

A 2021-es év átformálta szokásainkat, beszűkítette életterünket. A színházak falai kicsit megszürcültek. Élettelené vált mindaz, amit eddig a tapsviharral átítatott, életízű előadások során átélhettünk. Megszűnt létezni az élő kapocs színház és ember között. De, ami halovány lánggal pislákolts csak, az most újra erőre kap! Újra ott lehetünk a világot jelentő deszkák árnyékában! Újra láthatjuk az arcokat mosolyogni és a művész szemzugában visszafojtott boldogság lecsorduló könnycseppjeit peregni!

Ismét feléled a színház!

Ismét megnyithatjuk a kultúra eme nemes szelencéjét! Ezalatt az évszázadoknak tűnő hónapok alatt sem fogyott el az érzés, mellyel tápláltuk a távolból színészeinket és színházainkat egyaránt! Biztattuk és fogtuk egymás kezét gondolatban akkor is, ha a találkozások mindez idáig korlátok közé szorultak!

De elérkezett a pillanat!

A Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiválja immár 33. alkalommal mutatja ki ragaszkodását a nagyjérdemű felé és hasonlóképpen tesszük majd mi is a határainkon innen és túl működő színtársulatok és színházak irányába.

Újra elindulhat a kulturális élet közösségeket megmozgató ereje!

Újra színész lesz a színész és „cinkosa” a rendező!

Újra lesz élet a színpadon, és újra lesz taps a művészi folytatásnak!

Szeretettel ajánlom figyelmükbe az idei év repertoárját is!

Töltsük meg ismét a színházakat és éltsük a művészetet!

Találkozzunk 2021-ben is!

Leleszi Tibor,
Kisvárdai polgármestere

Az újratermő fogpiszkáló

Balogh Tibor művészeti tanácsadó 2015-ben a POSZT-on
fotó: Simara László

Kultúraközvetítő tevékenysége elismerésül Hevesi Sándor-díjjal tüntették ki nemrég Balogh Tibort, a Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiváljának művészeti tanácsadóját. A színházi szakember 2015-ben vállalta el ezt a posztot, azóta sok minden történt a fesztivál életében. Az elmúlt év mindenképpen különleges volt, ez a fesztiválon is meglátszik.

Az én tapasztalatom az volt, hogy a bezártság energiákat szabadított föl, energiát pedig ott lehet fölszabadítani, ahol van. Érvényesült tehát a természet törvénye, a gyengébbek szenvedtek, az erősek túléltek. Valahogy így volt ez a válogatással is, bizonyos értelemben könnyebb volt a választási helyzetem, mert a gyengék lelkigondozásával nem kellett foglalkoznom.

Ez azt is jelenti, hogy erős program állt össze az idénre? Milyen fesztiválprogram várható?

Nagyon érdekes nép a székel, ők azt gondolják, hogy nincs jobb vírusölő a birsalmapálinkánál, Székelyföldön roppant egészségesek maradtak az emberek, nem maradtak el a próbák, folyamatosan tudtak dolgozni, ezért aztán Gyergyószentmiklósról is érkezett egy olyan Boldogtalanok előadás, amely roppant sok szakmai izgalmat tartogat, miközben a laikus néző számára is érdekes lehet. Ugyanezt lehet elmondani a sepsiszentgyörgyiek előadásáról, ahol Radu Afrim román rendező állított színre valami különlegeset a telihold okozta bolondériáról. A csíkszeredaiak is eljönnek, tehát ez a fertály nagyszerűen teljesít. Lehet tematikusan is csoportosítani a versenyprogramba beválogatott előadásokat, ezt úgy fogalmaznám meg, hogy „szökészváltozatokat” látunk. Menekül az ember a járvány elől, a társadalmi nehézségektől, az elől, amit diszkriminációnak nevezünk, menekül a szegénység elől, és nem utolsósorban önmaga elől. Az elől az önmaga elől, amely nem akar, vagy nem tud szembenézni azzal a sorssal, ami adatott. Ennek tradicionális darabja az Emigránsok, a másik földrajzi csücsökből a Vajdasági Tanyaszínház *Y-elágazás* című előadása, amely egy fergeteges musi-

cal, és a fiatalok minden típusú szökészvariációját megláthatja benne az ember.

Egy társaságban felhozódott a díj, aminek kapcsán úgy fogalmaztál, hogy megcéloltad a zöld Nobel-díjat az újratermő fogpiszkáló szabadalmazásával. Mit jelent ez?

Ezt úgy folytattam, hogy elárultam az újratermő fogpiszkálóról, hogy a használt fogpiszkálót virágcserepbe kell ültetni, és majd kihajt. Van ebben a tréfában valami jelképes is, amikor én ide kerültem, hogy legyek művészeti vezetője ennek a fesztiválnak, akkor az elveszett fogpiszkáló benyomását keltette a helyzet, ugyanis ezt a fesztivált el akarták Kisvárdáról vinni, nem is egy próbálkozás volt, konkrét kísérlet is történt arra, hogy Miskolcra kerüljön a versenyprogram. Volt másik is: erdélyi színházak szövetkeztek arra, hogy akárhol legyen, csak itt ne. Ilyen szélben kellett nekifogni, hogy újraépítsük. Mostanra sikerült oda jutnunk, hogy azok sértődnek meg, akik nem kapnak meghívót. De kettőn áll a vásár, a másik fontos tényező a város volt mindebben. Amikor átvettem a feladatot, az ide érkezők még Nyíregyházára jártak vásárolni, azóta mindenféle üzlet van már itt, kiépült a sétálóutca, szállodák létesültek és egy sor egyéb olyan körülmény van, ami miatt szeretnek itt lenni a társulatok.

Ungvári Judit

Úton

A beregszászi társulat előadásában először látható magyar nyelven Joël Pommerat *Ez a gyerek* (Cet enfant) című színpadi szövege. Szándékosan nem nevezem „darabnak”, hiszen valójában egy szociografikus szkeccsfüzér a kortárs francia író alkotása, amely lakótelepen élő normandiai nők történeteiből indult ki, 2002-ben. A projektet a Caisse d'Allocations Familiales du Calvados és a Centre Dramatique National - Comédie de Caen gondozta, ebből született meg Joël Pommerat szövege, amelyben a beszélgetésekből kibontakozó élettörténetek, az alkotók és a színészek saját tapasztalatai kovácsolódtak össze. Az író munkáját Rideg Zsófia fordításnak köszönhetően most magyar nyelven is megismerhettük, a Beregszászi Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház produkcióját Oleh Melnyicsuk állította színpadra, egészen izgalmas stílusban.

Az előadás mikrotörténetei a szülő-gyerek viszonyra fókuszálnak, s elképesztő látni azt, mennyire számtalan módon tudjuk megkeseríteni egymás életét abban a viszonylatban, amely mindannyiunknak a legfontosabb. Apák és fiúk, anyák és lányok, apák és lányok, anyák és fiúk álmaj, terveit, szeretéseit-nem szeretései, egymás iránti elvárásai, vagy éppen nemtörődömségei kavarnak ezekben a történetekben. Példák ezek, de mégsem példázatokot látunk, nem tanítani akarnak, mégis tanulhatunk belőlük. A rendező remek megoldással egy vasútállomás helyszínét használja fel keretként, kiváló ötlet, mely számos finom

szimbolikájú apró elemet tesz lehetővé. Úton vagyunk, ez az út pedig maga az élet. Megálunk néha, új útra kelünk, hogy változtassunk valamin, elszakadjunk abból, ami korábban volt, vagy attól, akik korábban voltunk. Vágyhatunk az útra, mert mások akarunk lenni, mint a szüleink, a gyerekünknek mást szeretnénk teremteni, valami jobbat, boldogabbat. Persze az is lehet, hogy visszacsavar-nánk az időt, hogy helyrehozunk valamit, ami már helyrehozhatatlan. A hangosbemondó időnként irányt szab, a poggyásztól időnként meg tudunk szabadulni, néha pedig súlyos teherként cipeljünk magunkkal mindvégig. Minden „elbeszél” történetnek van egy olyan pontja, amit a néző mintegy televíziós, vagy dokumentumfilm interjúként lát, egy mediatisztált áttétként, ez a mag, a lényeg mindig csak átszűrődik, lehet, hogy nem is tudunk közvetlenül kapcsolódni egy-máshoz?

A kartonpapírral megreparált óra, a multifunkcionálisan használt poggyásmegőrző, a létrából álló sínek, a középre helyezett lámpaoszlop a hangszóróval, mind nagyszerű és jól kihasználható elemei a játéktérnek, a nagy találat a rendezőtől viszont a játéktílus, amiben a színészek élvezettel merülnek el. Valami egészen különleges, jellegzetesen közép-kelet-európai koktélt mixelt össze, amely néhol Kusturica világát idézi (lehet, hogy csak a lámpaoszlopból asszociáltam ezt), de mégsem teljesen olyan. Groteszki, néhol egészen a bohóctréfiáig elmerészkedő szélsőségekből meggyünk át észrevétlenül a drámai realitásba és vissza, megmutatva valami különös, abszurd költőiséget, amelynek keretét a születés adja, és ettől válik az előadás igazán erőssé: mert ez a furcsa abszurd – néhol egészen szurreális – utazás az életünk, ebben próbálunk hol szülőként, hol gyerekként botladozni.

Ungvári Judit

Bőröndbe csomagolt emlékszilánkok

A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház *Ez a gyerek* című előadása után Orosz Ibolyával beszélgettünk, aki nem csak játszóként, hanem díszlettervezőként is részt vett a produkcióban.

A színpadkép rendkívül összetett, mindennek megvan a maga helye és funkciója. Sok időt vett igénybe a díszlet kidolgozása?

Az előadás a karantén ideje alatt készült, így kivételesen sokkal több időnk volt elkészíteni mindent. A téma már régóta foglalkoztatta a társulatot, és mostanra érett meg mindenkinben. Sok személyes kapcsolódásunk van ehhez, vagy saját gyerekeink, vagy éppen szüleink miatt.

Az állomás ötlete adott volt az alapműben?

Nem, ezek teljesen különálló történetek olyan emberekkel, akik igazából nem találkoznak. Ki kellett tehát találni, mi lehet számukra a közös találkozópontra, s ez a találkozó milyen körülmények között történhet. Meg kellett keresnünk azt a teret, ahol ez az egész megszülethet. Innen már adta magát a pályaudvar motívuma, hiszen az élet is egy nagy utazás. Valaki úton van, valaki megérkezik, valaki el sem indul.

Mi ihlette a díszletelemezt? Mély benyomást keltett a nézőkben a mindig átalakuló, újabb és újabb bőröndöket rejtő poggyászmegőrző.

A jelenetek valójában álomképek – valaki emlékezik, valaki pedig már nincs is közöttünk, csak még nem tudják őt elengedni. A videós részek is azt próbálták hangsúlyozni, mi az, ami megmarad az életünkből, és mi az, ami elillan. Ha emlékezünk, akkor valami olyasmi történik, mint Tarkovszkijnál: csak az összetört tükör szilánkjából próbálom összerakni az életemet. Nem konkrét eseményekre emlékszem, hanem általában emlékszem az anyámra, a gyerekeimre. Fontos egy-egy pillanat, szagok, illatok. A csomagmegőrző valójában a saját emlékeinket rejt. Azt próbáltuk felderíteni, mi van a csomagunkban, mi van a csomagmegőrző ajtajai mögött?

Lehet ezt egyfajta terápiás folyamatnak nevezni?

Az előadás egy kicsit terápia is volt, igen. Én azért szerettem nagyon, mert jó volt végre arról beszélni, ami engem is foglalkoztat, ami nekem is fáj. Könnyebb azt vizsgálni, amit én is ugyanúgy megélek, mint ahogyan a szövegben van.

Orosz Ibolya

A díszlet nem csak nagy, hanem sok kisebb darabból is áll. Voltak már más fesztiválon, nehéz az előadást utaztatni?

Ez volt az első alkalom, hogy utaztunk vele. De beneveztünk az oroszukrajnai GRA – Great Real Art színházi fesztiválra, és bejutottunk a döntőbe. Számunkra ez nagyon fontos – kisebbségi színházként a negyven milliós Ukrajnában a legjobb öt produkció közé kerültünk, ami nem könnyű. Ide videós anyagot kellett küldeni, illetve a bírálók látogattak el hozzánk. A hónap végén derül ki a GRA nemzetközi zsűrijének döntése arról, hogy díjazottak leszünk-e a megmérettetés utolsó, kijevi fordulóján.

Színen és vásznon

Kritika a Boldogtalanok című előadásról

Füst Milán Boldogtalanok című drámájával indult a 2021-es Magyar Színházak 33. Kisvárdai Fesztiválja, az előadással egyben a fesztivál versenyprogramja is kezdetét vette. A szerző 1914-ben írt szövegét egy, Az Est című lapban megjelent, két szeretőt tartó legényről szóló újságcikk inspirálta, kinek alakja Füstnél Húber Vilmos néven kapott „szólásjogot”. A Gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház produkciója, az Albu István által rendezett Boldogtalanok egyszerre feszegeti az emberi túróképesség, a kényszeredett erkölcsösség, illetve a megszokott színházi formanyelv határait.

Az előadás kezdete előtt, afféle hangulatkeltésként a tribünszerűen a Művelődési Központ nagyszínpadára tornyozott nézőtérre érkezőket a figurások előadásaiból összeállított minivideók, ajánlók fogadják. Az eredetileg négyfelvonásos Boldogtalanok részeit a későbbiekben Füst naplójából, valamint Szexuál-lélektani elmélkedé-

sek című kötetéből kiragadott idézetek szakítják meg, ezeken kívül viszont szinte folyamatos a színen történetek vetítése a háttérben. A többkamerás, élő idejű „közvetítés” helyenként igencsak lélegzetelállító módon a színészek alakjának megnégyszereződését eredményezi (játéktér, vásznonra vetett árnyék, vetítés, vetítés a vetítésben). A játéktér közepén egy fehérbetétes fekete asztal terpeszkedik, ennek egyes részei alulról megvilágíthatók, így lehetővé téve, hogy a fotósként is tevékenkedő főhős a lehető legkiválóbb képet kapja az emberi lélek negatívjáról. E stilizált miliőben létezik kodependens parazitizmusban Vilmos (Moşu Norbert-László lelketlen gyártásvezető-nőcsábásza néhol talán nem annyira törődött, mintsem inkább vérszegény), valamint gyermekének anyja, Nemesváraljai Gyarmaky Róza (Kányádi Anna kiváló a szorosra húzott ajkú, sokat gyötört nő szerepében), ők vannak a feszült figyelem ölelésében, ami olykor a térszervezés mozi-jellegéből adódóan lankadni tetszik.

Habár az előadás egyik legnagyobb érdeme a kimondottan nyomasztó légkör megteremtése, ez csöppet sem válik kényelmetlenné vagy unalmassá. A gyorsan pergő, szenvedélyes, néhol szívszorító, ám a kéretlen nagyhangúságot mégis mellőzni képes jelenetek rögtön önnön feloldásaikkal együtt fordulnak elő. Ilyen „enyhítő körülmény” például a két Húber-nő,

Özvegy Húberné (Tamás Boglár szánalomnalommentesen alakítja a nagyothalló, munkaképtelen asszonyt), illetve Rózsi, Vilmos testvére, aki Szilágyi Míra kacagató játékában selypítő-affektáló bártancosnő. A Boldogtalanok feketén-fehéren letisztult, modern szabású világában egyébként szintén e két karakter visel színeikben ugyan passzoló, de harsányságukban disszonáns, túlzó öltözéket.

A központi témától elvonatkoztatva bizonyos esetekben túlzóan, netán sokk-élményként hathat azonban a nézőre a hirtelenjében a plasztikaszitalra guruló hatalmas disznófej, a mozgáskorlátozott nő megjelenése, illetve a habzó szájú Özvegy Húberné. Ezek az elemek megmutatják ugyanakkor, hogy akárha az egykoron törzsével egységet alkotó állati fej, úgy a darab karakterei is dagonyáztak – most a boldogtalanságban.

Osváth Eszter

„Azért szeretjük a színházat, mert nem egyszerű”

A 33. Kisvárdai Fesztivál első előadása a Gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház *Boldogtalanokja* volt. A darab rendezőjét, Albu Istvánt lapunk először arról kérdezte, hogy milyen érzés – az elmúlt év eseményeinek tükrében – újra Kisvárdán lenniük?

Tavaly sajnos nem tudtunk eljönni, bár szerettünk volna. Hiányzott nem csak Kisvárdá, hanem a turnézás is. Általában sok fesztiválfelkérésünk van, de most tulajdonképpen több, mint egy év után, ez az első ilyen komolyabb, hosszabb turnénk, és már igazán ránk is fért.

Ebben a helyzetben, hogy esett a választásod pont erre a darabra?

Úgy hiszem, ez is a világjárvány következménye. Tavaly sok előadást el kellett halasztanunk a határátlépésnél felmerülő nehézségek miatt, és nálunk is voltak betegségek a társulaton belül. A nagy bizonytalanságban az egyedüli biztos pont én voltam otthon, aki dolgozni tudott. Kezdetben ez az előadás nem volt betervezve – úgy szoktam, hogy egyet rendezek otthon egy évadon belül. Volt előtte a *Sirály*, amit márciusban kellett volna bemutatni, de lezártak nálunk mindent, így végül fél év csúszással október lett belőle. Levettem könyveket, elkezdtem olvasgatni és hirtelen felbukkant ez a darab, amin egyébként én már

Albu István

régóta gondolkodtam. Aztán novemberben elkezdtek próbálni. Arra a helyzetre, amiben akkor éltünk, találónak gondoltam. Most már remélem, hogy megyünk kifelé belőle, de ezt a sarkított gondolkodásmódot, ezt a boldogságkeresést igen-csak megéltük.

Mi a különbség a megszo-kott játszóhelyetek és az itteni színpad között?

Otthon is ugyanebben a felállásban és formában játszunk, mint itt, viszont kevesebb néző szokott lenni. 120 embernek teljesen más az energiája, ezt érezte az előadás és a színészek is, főleg úgy, hogy idáig csak félházzal lehetett játszani. A távolságok megvoltak, bár nálunk talán szűkebb a tér, a nagy képernyő mellett ott már lassan a portál következik. Azt a teret kíváncsiság-

ból szabadon hagytuk, hogy lássuk mi lesz, de különösebben nem befolyásolt semmit.

Úgy látszik, éppen magunk mögött hagyjuk az elmúlt év eseményeit. Hogy látod szakmailag, újra tud indulni a világ, vagy eltart egy ideig, amíg esetleg vissza tudunk építkezni?

Szerintem már nem lehet visszaépítkezni. Nagyon sok minden megváltozott, így nekünk is változnunk kell. A világjárvány eléggé felforgatta az egész világot, úgy-hogy újra kell építkeznünk, nem ugyanoda jutunk. Most azt érzem, hogy a legnagyobb feladat az lesz, hogy megtaláljuk azokat a formákat, amik változtak. Nem lesz egyszerű, az biztos. De hát, azért szeretjük a színházat, mert nem egyszerű.

Both Gréta

Huszka Jenő - Szilágyi László: *Sissi, a magyar királyné* (A Monarchia Operett előadása)

Mai program

11:00 – Szakmai Klub
Boldogtalanok
Helyszín: Pódiumterem

13:00 – Villám-workshop
kritikus mesterkurzus
Helyszín: Pódiumterem

14:30 – Szakírói Kurzus
Helyszín: II. oktatóterem

15:00 – Kollektív szerepépítés
– Arlequin Sardar Tagirovsky
workshopja
Helyszín: Konferencia központ

17:30 – MEGNYITÓ ÜNNEPSÉG
Herceg Ferenc:
DÉRYNÉ IFJASSZONY
A Pesti Művész Színház
előadása. Rendező: Korcsmáros
György – a Déryné Társulat elő-
adása
Helyszín: Művelődési Köz-
pont színházterem

19:30 – Nagy Szilárd Feat.
Ragány Misa – zenés műsor
Közreműködik a Doktorock
Színtársulat
Helyszín: Bagolyvár

21:30 – Pintér Béla – Darvas
Benedek: PARASZTOPERA
– a kassai Thália Színház
(versenyelőadás)
Helyszín: Zsinagóga

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak
33. Kisvárdai
Fesztiváljának napilapja

Szerkesztő:
Ungvári Judit

Munkatársak:
Tölli Szofia
Oláh Zsolt

Fotók:
Godó-Révész Rebeka
Tugya Vilmos

Nyomdai előkészítés:
Kóczon Nikoletta

Nyomdai kivitelezés:
Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: Nyakó Béla
ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szhaz.hu

A Magyar Színházak XXXII. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti Kulturális Alap

EMER
EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDAI VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

SZABADTERTI
SZÍNHÁZAK
SZÖVETSÉGE

Friss FM, Kisvárdai